בת עין — שלח

שלח לך אנשים וגו' (יג ב). פירש רש"י, לך לדעתך וכו'. וצריך להבין מה הוא לדעתך. וגם להבין הפסוק (יג יח) החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב וגו', ויש להבין מהו השינוי שכתב החזק הוא הרפה ולא אמר אם רפה כמו שנאמר המעט הוא אם רב וגו' אם רעה וגו' אם במבצרים, אצל כולם נאמר לשון אם וכאן נאמר רק באות ה"א.

ולהבין כ"ז, נקדים תחלה להבין בפסוק (במדבר יד יז) ועתה יגדל נא כח אדנ"י וגו', ולכאורה מהראוי היה לומר כח הוי"ה, כיון שצריך לעורר מדת הרחמים ולא מדת הדין.

אך הענין הוא על פי מאמר חז"ל על בהבראם (בראשית ב ד) בה"א בראם (מנחות כט:), שהעולם נברא באות ה', פירוש שעיקר בריאת העולם היתה בשביל לתקן החמשה מדות גדולה גבורה תפארת וכו' ולארמא ימינא על שמאלא כדאיתא בזוה"ק (ח"ב דף סז.), היינו להפך החמשה מדות גשמיים לבחי' ה' מדות דקדושה, היינו שחמשה מדות גשמיים נקראים יד עם חמשה אצבעות של שמאלא, וצריך לארמא ימינא בחי' יד ימין בחי' ה' מדות דקדושה שיתגברו על בחי' גשמיות כידוע.

וזהו שאמרו חז"ל (מנחות כט:) למה נברא העולם באות ה"א לומר שאם חטא האדם אני אפתח לו פתח וכו', פירוש שאם ישוב האדם בתשובה יהיה נעשה מן אות חית שהוא מרמז על חטא, אות ה"א בחי' ד"ו כזה ה, בחי' עשר בחי' יוד שנעשה מן ה' מדות גשמיים ה' מדות דקדושה ונעשה עשר בחי' יו"ד, ונעשה מן שתי ידות יד שמאל יד ימין שני פעמים י"ד גימטריא כ"ח.

וזה מרומז בפסוק (בראשית א א) בראשית ברא אלהים את ה"שמים ואת ה"ארץ, פירוש ה' שמים מרמז לבחי' ה' מדות רוחניים, ה' ארץ מרמז לבחי' ה' מדות גשמיים ארציים, לארמא ימינא על שמאלא כנ"ל, בחי' ב' ידות כנ"ל.

וזהו בחי' כ"ח דעובדא דבראשית (ת"ז ת' סט צט:), היינו שעל ידי מעשה בני אדם שמרימים ימינא על שמאלא בחי' ב' ידות כנ"ל, כביכול מוסיפין כח לפמליא של מעלה שמהפכים דינא לרחמי.

וזהו (יד יז) ועתה יגדל נא כח אדנ"י דייקא, פירוש שיתגדל כ"ח בפמליא של מעלה על ידי בחי' אדנ"י בחי' דינ"א שנתהפך לרחמים כנ"ל. וזהו מרומז בפסוק (תהלים סח לה) ת"נו עו"ז ל"אלהים, ר"ת ת"ל"ע גימטריא ת"ק, כי על ידי שנעשה מן ה' מדות גשמיים ה' מדות דקדושה וכל דבר שבקדושה אין פחות מעשרה נעשה מן ה' חמשים ומן חמשים נעשה ת"ק בחי' תל"ע הנ"ל, בחי' ת"נו ע"וז ל"אלהים, בחי' הוספת כח לפמליא של מעלה בחי' ע"ל"ת תמיד העשויה בהר סיני.

וכ"ז מרומז בפרשה שלח לך האנשים, פירש"י לך לדעתך, פי' שתשלח אנשים שיהיה לך לדעתך היינו שיהיה בהם בחי' דעת להכניס החמשה מדות גשמיים לבחי' קדושה ויהיה נעשה מהם בחי' ל"ך גימטריא חמשים, כי הקדושה אין פחות מעשרה ומן ה' נעשה ל"ך.

וכן הזהיר להם משה ואמר עלו זה בנגב, פירוש שתעלו החמשה מדות גשמיים לבחי' דרום בחי' ימינא בחי' נגב, שיהיה נעשה מן אותיות ג"ב היינו ה', יהיה נעשה אות נו"ן מן נג"ב, בחינת חמשים כנ"ל, ובזה יהיה בכם כח ועליתם את ההר זה ארץ ישראל, על ידי בחי' ה"חזק הוא ה"רפה, פי' שיהיה נעשה מן בחי' ה"רפה היינו ה' מדות גשמיים בחינת רפה, יהיה נעשה ה"חזק בחינת ה' מדות דקדושה שהוא בחינת חזק.

אמנם לכל זה צריכים להשיג תחלה בחינת ענוה, לזה אמר יהושע בן נון טובה הארץ מאד מאד (יד ז), לרמז שטובה הוא להשיג לכל הבחי' דקדושה על ידי בחי' מאד מאד הוי שפל רוח (אבות ד ד) בחינת ענוה, יהי רצון שנזכה לזה אמן כן יהי רצון:

ועתה יגדל נא כח אדני וגו' (יד יז). להבין ענין הזכירו בכאן שם אדנ"י דווקא, ולכאורה ה"ל להזכיר בתפלתו שם הוי"ה שהרי הוא כדי להמשיך רחמים על ישראל בתפלתו, ולמה הזכיר שם אדני בחי' דין.

אמנם הענין הוא, ישראל עם קדושו המה מתקנים ומעלים בחי' מלכותו ית' על ידי מעשיהם ושמירת המצות שמקדשים את עצמם במעשה דיבור ומחשבה בקבלת עול מלכות שמים בשלמות באהבה ויראה, ועי"ז נכנעים ונשפלים כל מלכות עובדי עבודה זרה ונתגדל ונתעלה בחי' מלכותו ית', כמאחז"ל (ע' אבות פ"ג מ"ה) כל המקבל עליו עול מלכות שמים מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, כי כל מלכות זר נכנע ונשפל לפני בחי' מלכותו ית' על ידי מעשיהם של ישראל.

ובפרט על ידי שמירת שבת כראוי נתגדל מלכותו יתברך, כמאמרם (תפילת העמידה דמעריב ושחרית דשבת) ישמחו במלכותך שומרי שבת וכו', שבשבת נתמלאה בחי' מלכות שם אדנ"י במילואה גימטריא תרע"א, ועם שם א"ל (פע"ח ש' ק"ש פ"ג) עולה גימטריא שב"ת.

וזה היה ענין השנים עשר נשיאים, נגד שנים עשר אותיות של שם אדנ"י במילואה. ובהם היה ארבעה דגלים נגד ארבעה אותיות העיקרים, היינו דגל מחנה יהודה נגד אות א' ונכלל בו שני שבטים נגד אותיות מילואה היינו למד פא, וכן דגל מחנה ראובן והחונים עליו נגד אות דל"ת במילואו, ודגל מחנה אפרים נגד אות נו"ן מהשם וכו' כדאיתא.

ומשה רבינו ע"ה רצה והשתדל בהעלאת ובהתגדל מלכותו ית', שיכנסו ישראל לארץ ישראל בקדושה ובטהרה בקבלת עול מלכות שמים בשלמות כדי שיתגדל מלכותו ית', ובחר נשיאי ישראל איש אחד לשבט שיכנסו לארץ ישראל כנ"ל. אמנם אחר שקלקלו המרגלים בקבלת עול מלכות שמים, ונשארו רק יהושע בן נון למטה אפרים וכלב בן יפונה למטה יהודה שהם מכוונים נגד אותיות נ"א מהשם היינו יהושע למטה אפרים נגד אות נו"ן כנ"ל וכלב בן יפונה למטה יהודה נגד אות אל"ף כנ"ל ושאר האותיות לא נתקנו, לכן התפלל משה רבנו ע"ה ועתה יגדל נ"א וגו' פי' שיתגדל מלכותו יתברך על ידי שני אותיות נ"א כי הנשיאים שהמה מכוונים נגדם תקנו אותם בקבלת עול מלכות שמים בשלמות בהכנסתם לארץ ישראל וד"ל, וכן יהי רצון שנזכה לזה אמן כן יהי רצון:

או יאמר וע"תה יגדל נא וגו' (יד יז) עד"ז, שלכאורה י"ל על תיבת נא שנראה כמיותר (גם לכאורה אינו מובן כי משה היה רוצה לעורר מדת החסד למה התפלל בשם אדנ"י המורה על מדת גבורה ולא התפלל בשם הוי"ה ב"ה המורה על מדת חסד ורחמים).

אך נ"ל עד"ז, דהנה עיקר בחי' חסד ורחמים אינו שורה רק על מי שמקבל עליו עול מלכות שמים בשלמות, היינו שמאמין באמונה שלמה שהבורא ית' הוא מנהיג ומשגיח בפרטי פרטיות ועל כל תנועה ותנועה מן כל אבר ואבר, ומתבונן בדעתו שלולי הבורא ית' מקור החיים ב"ה היה נותן לו חיות וכח באותו אבר לא היה יכול להתנועע באותו אבר כלל, ומזה יביט תמונת ה' בכל רגע ורגע ומקיים שויתי ה' לנגדי תמיד (תהלים טז ח), ומחמת זה יפול עליו גודל אימה ופחד ויראה ובושה והכנעה לפני הבורא עולם ב"ה, יהי רצון שנזכה לבחי' יראה כזו.

וכשהוא מקבל עליו עול מלכות שמים בגודל אימה ופחד ויראה כנ"ל אז בא לבחי' ביטול במציאות לגמרי, רק הבורא ברוך הוא משפיע עליו רוב רחמיו וחסדיו ממקור החסד והרחמים ונותן לו חיות בבחי' ואתה מחיה את כולם (נחמיה ט ו) שיוכל להיות בבחי' קיום בעולם הזה, ומי יתן ונזכה לטעום מבחי' יראה כזו ונוכל לקבל השפעת חסד ורחמים ממקור הרחמים, מי"ב מכילין דרחמי ששם א"ל הוא מקור לכל המדות כמ"ש כמה פעמים (פ' בראשית עה"פ ויברא אלהים את התנינים).

והנה שם אדנ"י מרמז על בחי' קבלת עול מלכות שמים בשלמות, ויש בשם הזה י"ב אותיות במילואו, מרמז על י"ב שבטים כשהם מקבלים עליהם עול מלכות שמים בשלמות שהוא שם אדנ"י במילואו אז יכולים להמשיך עליהם י"ב מכילין דרחמי רחום וחנון וכו'.

והנה בחינת ישראל אשר בך אתפאר (ישעיה מט ג) היה בהם בחינת ד' דגלים, והמה מרומזים נגד ד' אותיות של שם אדנ"י, ושנים עשר שבטים מכוונים נגד י"ב אותיות מילואו של השם אדנ"י, מרמז שצריכים ישראל עם קדושו להמליך אותו עליהם ועול מלכותו יקבלו תמיד בגודל אימה ויראה ופחד שמרומז בד' אותיות של שם אדנ"י ובמילואו הם י"ב אותיות בלי שום הפסק בכל עת ובכל שעה כמאמר הכתוב (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו וגו'.

וזה היה עיקר כוונת משה רבנו ע"ה בשליחות המרגלים שנים עשר אנשים לארץ ישראל, כדי שיקבלו שם הי"ב אנשים עול מלכות שמים בשלמות שמרומז בי"ב אותיות מילואים של שם אדנ"י כאמור למעלה, לפי שבחי' ארץ ישראל מסוגלת לקבלת עול מלכות שמים בשלמות באמת לאמתו לפי ששם הוא השראת השכינה, בכדי להשפיע אח"כ בחי' קדושה זו לכללות ישראל, ועי"ז יתמשך להם חסד ורחמים מי"ב מכילין דרחמי.

אכן כאשר מאסו המרגלים בבחינת ארץ ישראל מאסו בבחינת קבלת עול מלכות שמים ר"ל, אז נפסק השפעת הצנור ממקור החסד והרחמים לכללות ישראל.

אכן משה רבנו ע"ה כל חפצו ורצונו היה להחזיר עטרה ליושנה להמשיך השפעת הצנור ממקור החסד והרחמים לכללות ישראל, על כן היה מוכרח ונצרך לבחי' המשכת קבלת עול מלכות שמים בשלמות על כללות ישראל מתחילה, ואז יוכלו לקבל אחר כך השראת השכינה בחי' חסד ורחמים עליהם. והתחלת הבנין של המשכת קבלת עול מלכות שמים על כללות ישראל לא היה באפשרי כי אם על ידי דגל מחנה אפרים ועל ידי דגל מחנה יהודה, כי יהושע משבט אפרים וכלב משבט יהודה לא מאסו בבחינת קבלת עול מלכות שמים, אדרבה קיבלו עליהם עול מלכות שמים בשלמות בזה שלא נטו אחר עצת מרגלים, על כן היה בקשת משה רבנו ע"ה מבורא עולמים ב"ה שיתגדל ויתנשא שם אדנ"י במילואו על ידי קבלת עול מלכות שמים בשלמות על כללות ישראל על ידי זכות יהושע וכלב שקבלו עליהם עול מלכותו באמת ובתמים בארץ הק', ויושפע בחי' זו בכללות ישראל כדי שישרה עליהם שכינתו שהוא בחי' המשכת שפע החסד והרחמים ממקורו בלי הפסק על כ"י.

וזהו כוונת הכתוב ועתה יגדל נא כח אדנ"י, היינו שעל ידי בחי' נ"א שהוא מרמז על דגל מחנה יהודה שהוא כנגד אות א' משם אדנ"י ועל דגל מחנה אפרים שהוא דגל שלישי כנגד אות נו"ן מן שם אדנ"י, לפי שהנו"ן אות שלישי משם אדנ"י, על ידי בחי' נ"א שהם שתי אותיות משם אדנ"י שהם מכוונים נגד ב' דגלים יהודה ואפרים יתגדל ויתנשא ויתקדש שם כח אדנ"י בחי' המשכת קבלת עול מלכות שמים בשני דגלים האחרים ג"כ כמו ביהודה ואפרים, ויתמלא השם. ואז יהיה הוי"ה ארך אפים וגו', היינו שיהיה השראת חסד ורחמים ממקור החסד והרחמים כאמור למעלה, לפי שאין מקור החסד שורה רק על מי שמקבל עליו עול מלכות שמים בשלמות, יהי רצון שנזכה במהרה לקבלת עול מלכות שמים שלמה על ידי בחי' ארץ ישראל כן יהי רצון.